

S.I.S.

Abril del 1971

2

FOTOCROM

FOTOGRAVAT

OFFSET

REPRODUCCIONS PER A SERIGRAFIA

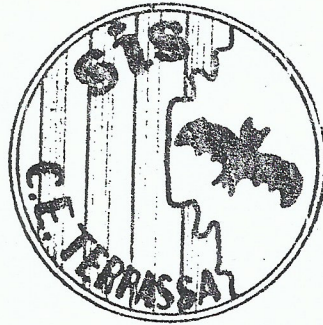
gervacolor

gc

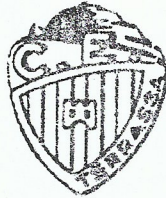
Zaragoza, 85-87
Tel. 227 86 18
BARCELONA-6

GERVACOLOR

HA REALITZAT ELS FOTOGRAVATS D'AQUEST BUTLLETÍ

Butlletí que edita la
Secció d'Investigacions Subterrànies del
Centre Excursionista de Terrassa

INDEX

- Presentació.
- Activitats de l'any 1970.
- I^a Campanya Espeleològica a Castelló de la Plana: Vilafranca del Cid.
- "Operación España, Río Mundo-70".
- Operació Sub-balear I.

=====

PRESENTACIÓ

Al veure que la nostra Secció últimament venia realitzant una tasca força lloable i continua, ens ha mogut a crear aquest vincle de comunicació i relació envers tots els espeleòlegs.

Hom de fer constar que la S.I.S. és bastant novella encara realitzant treballs científics, però tard o dora s'ha de començar i nosaltres volem començar ara, des del principi, aprofitant sempre tots els coneixements que hom aprèn. Volem però, que cada treball nostre sigui un pas endavant.

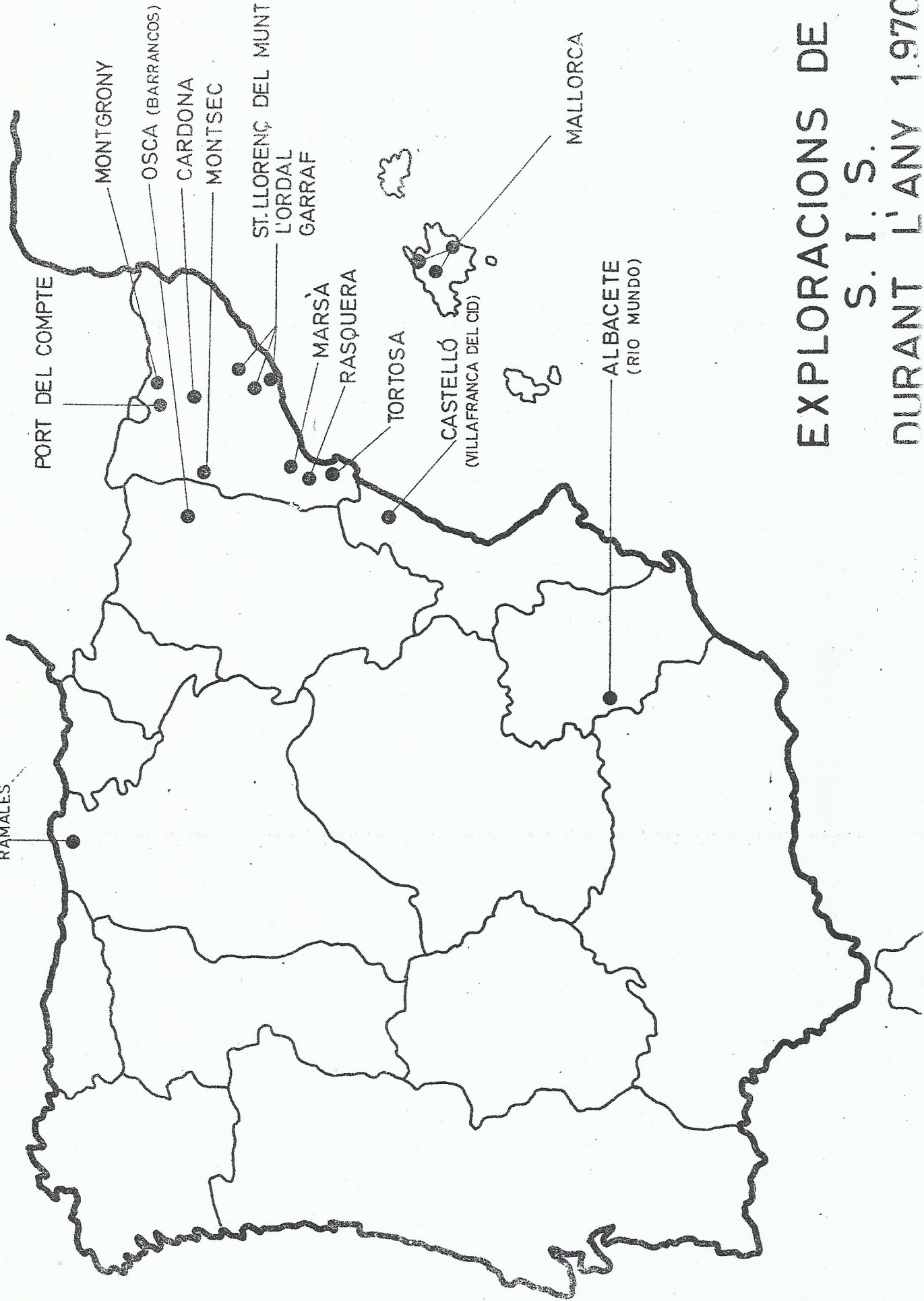
Com que ens seria impossible mantenir un butlletí mensual o trimestral, s'ha decidit fer-se dos cops l'any; un, que estarà dedicat al curs anual d'iniciació, posant-hi els resums de les classes teòriques i les topografies dels avencs programats. L'altre, que serà un resum dels treballs fets durant l'any anterior.

Així doncs, en aquest número us presentem les principals activitats que durant l'any 1970 hem realitzat. En falten algunes, però les que presentem són les més interessants.

No cal dir, per acabar, que la Secció d'Investigacions Subterrànies, es posa al servei i col·laboració de tothom. També nosaltre necessitem l'ajuda de tots vosaltres.

Equip de Redacció.

SANTANDER
RAMALES

PORT DEL COMPTE

MONTGRONY

OSCA (BARRANCOS)

CARDONA

MONTSEC

ST. LLORENÇ DEL MUNT
L'ORDAL
GARRAF

MARSA

RASQUERA

TORTOSA

CASTELLÓ

(VILAFRANCA DEL CID)

ALBACETE
(RIO MUNDO)

MALLORCA

EXPLORACIONS DE LA

S. I. S.

DURANT L'ANY 1970

Activitats de la S.I.S. durant l'any 1970

4-

La Secció d'Investigacions Subterrànies del Centre Excursionista de Terrassa va complir a finals de l'any 1970 el seu segon aniversari. Avans, el grup d'espeleologia del Centre, s'anomenava Grup d'Espeleologia Terrassa. Malgrat que des de la fundació del C.E.T. sempre hi ha hagut espeleologia, els millors treballs es realitzaren cap allà els anys 1911.

L'actual S.I.S. està composta per una Junta que regeix totes les activitats.

La finalitat de la S.I.S. està ben remarcada en el seu Reglament.

Durant l'any 1970, la S.I.S. continuà tenint una Delegació a Olesa de Montserrat.

Durant l'any 1970 s'efectuaren 140 sortides, que són les que es comunicaren a la Secció. De segur que se'n realitzaren altres però que per descuid no se'n donà comunicació.

Entre les principals sortides descrivim les següents:

- 1ª absoluta a l'Esplugua Fosca (Serra del Cadí). Dies 26-30 de Març.
- Campament Espeleològic a la Serra del Montsec d'Ares. Setmana Santa.
- Dies 1, 2 i 3 de Maig, exploració a l'avenc de l'Esquerrà. S'exploraren les vies Rat Penat i Torres Lamarca.
- Prospeccions a la Serra del Cadí. Primeres absolutes als avencs: Paradell, l'Estaca, Avenc del Gel, i Cornellana. S'efectuaren junt amb Oleguer Escolà, de l'E.R.E. (20-24 de juny)
- Dies 18 al 27 de Juliol. Ramales de la Victoria. Cova de Cullalvera.
- 26 de Juliol: Cova Montesinos (Albacete).
- 1ª Campanya a Castelló. Dies 27 al 30 de Juliol. Primeres absolutes als avencs: Gossos Morts, Maite Barreda i Lluís Leche.
- Assistència al Campament Nacional d'Espeleologia al naixement del Riu Mundo, Riopar (Albacete). S'explorà la Cueva de los Chorros. (26-30 juliol).
- 10, 11 i 12 d'octubre: Operació Sub-Balear I.
- Primera absoluta a l'avenc de les Cantarelles (Sant Llorenç del Munt.) Dia 11 d'octubre.

Prospeccions:

- 26 d'abril: A Can Buixeres.
- 3 de maig: A Can Tobella.
- 24 de maig: Altres prospeccions a can Tobella.
- 27-29 de juny: Al Port del Compte.
- 28-29 de juny: Varies prospeccions a la Serra del Cadí.
- 6 de juliol: Les Pedritxes.

No hi contem les que s'inclueixen a l'apartat anterior de les principals sortides.

Arqueologia:

S'han efectuat diverses sortides de caràcter arqueològic, sobretot per part de la delegació d'Olesa de Montserrat. Entre elles remarquem les següents:

- 26-28 de març: Excavacions a Can Bassó.
- 11 d'abril: Altres excavacions a can Bassó.
- 26 abril: Zona de la Puda, El Cairat. També a Can Bassó.
- 6 de juliol: Pels voltants de l'Estació del Nord d'Olesa.
- 21 de juliol: Ullastrell.

S'han trobat restes de fòssils molt interessants, com també utensilis de diverses classes. També una tomba amb els seu esquelet corresponent. De tots els treballs efectuats s'han fet varis estudis. Gran part de les coses trobades estan exposades al local de la delegació d'Olesa de Montserrat.

=====

Anem a comentar ara, algunes de les sortides que durant l'any 1970 efectuà la S.I.S.

De la primera absoluta que es feu a la cova de l'Esplugu Fosca, a la Serra del Cadí, es realitzà la corresponent topografia per Enric Prat i Pau Blanc.

En aquesta Serra del Cadí, la S.I.S. hi realitza molt sovint diverses campanyes de prospeccions.

Per Setmana Santa, es portà a terme el Campament a la Serra del Montsec. El principal objectiu va ésser l'exploració del Graller Gran del Corralot. De les quatre vies que de la sala parteixen, se n'exploraren totalment dues.

A Port del Compte també s'hi han efectuat durant el 1970 varies prospeccions. El terreny està ple de dolines, totes, o quasi totes, amb algún sumider. De totes maneres, els resultats encara no són gaire positius, tans sols s'han trobat els avencs o forats del Niu i de l'Escarabat de 5mts. cada un. També el de la Cusineta de -12 mts., un altre de 6 mts. i el del Pas Estret que sondeixat ha donat una profunditat de -25 mts. però que per la seva boca tan estreta, i de roca viva no s'hi ha pogut devallar. De totes maneres s'hi pensa fer alguna altre exploració.

A Sant Llorenç feia temps que el Centre no hi realitzava cap primera. Des del descobriment de l'avenc de la Carbonera, les campanyes de prospecció s'efectuaron cap a altres regions.

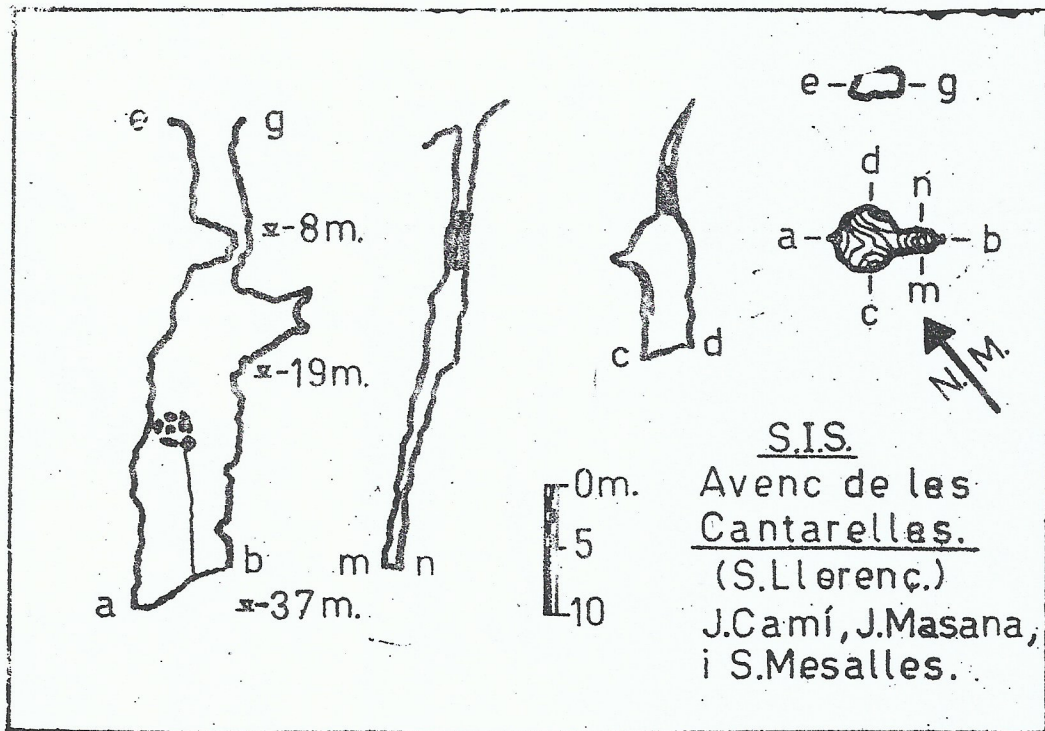
Per fi el dia 11 d'octubre es devallà per primera vegada absoluta a l'avenc de les Cantarelles.

Aquest avenc es troba situat molt a prop de la font de les Cantarelles, per sota del Castellsapera.

La profunditat total és de -37 metres. És de dimensions reduïdes menys a la part final que s'eixampla formant-s'hi una petita saleta.

Pel gener del 1971 s'hi efectuà la Topografia per J. Masana, S. Mesalles i J. Camí.

Cal remarcar que a la primera exploració s'hi trobà gas carbònic.

Altres Activitats de la S.I.S. durant el 1970.

- Exposició de material, fotografies i topografies espeleològiques.
- Conferència sobre la Serra de Guara i la Cova del Solencio. (Conferència feta a Terrassa i a la Delegació d'Olesa).
- Projecció de diverses pel·lícules de tema espeleològic presentades per Esteve Petit i Montserrat Jardí. Títols: Siphon -1122; Faune Cavernicole; Carbono 14 en l'arqueologia; Jaskinia Sniezna; Avenc Ere.
- Conferència d'iniciació a l'espeleologia, per Oscar Andres.
- Organització del IXe Curset d'espeleologia, amb les següents conferències: Iniciació, per Joan Batlle. Geologia, per J. Gràcia. Bioespeleologia, per Oleguer Escolà. Topografia, per J. Morera.

Es realitzaren pràctiques a 11 avencs diferents. Les sortides es feien en tres grups diferents. Es van inscriure al Curset 40 persones.

Al final s'els entregà un diploma, una medalla i un llibret de la S.I.S. a tots els aprovats. També s'els hi donà una conferència sobre coves volcàniques que presentà en Joaquim Montoriol i Pous.

-La S.I.S. va estar present al Simposium Regional, celebrat a Santa Cecília de Montserrat, i també al Ier. Congrés Nacional d'Espeleologia celebrat a Barcelona els dies 6, 7 i 8 de desembre.

-Un altre treball important fou l'edició d'un butlletí amb el resum de l'últim curset.

Campanya Espeleològica a Castelló de la Plana

PROSPECCIONS A VILAFRANCA DEL CID

Aquesta primera expedició espeleològica a Vilafranca del Cid, província de Castelló, es va realitzar durant els dies 27 al 30 d'agost de 1970, i estava format pel següent equip: Jaume Morera, Joaquim Boada i Ramón Piñol.

El motiu de fer aquesta expedició a aquella zona fou degut a unes informacions que tinguérem sobre un terreny completament calic en el qual hi podien haver-hi algunes cavitats subterrànies.

Tal com ens van informar es pogué comprovar que era cert i que tots els voltants d'aquella zona oferien aspectes òptims per l'exploració, però ja que teniem limitat el temps ens vem dedicar a recórrer solament la part de Vilafranca del Cid.

Orientats per un petit grup d'espeleologia d'allà, vem dirigir-nos de seguida a una zona denominada "el Forcall", trobant en aquest lloc les anomenades coves del Forcall. Des del punt de vista espeleològic són nul·les. De recorregut curt, anteriorment s'hi havien observat pintures rupestres, actualment borrades pels inexperts visitants. Per tot al voltant d'aquesta zona en forma de U està ple de nombrosos forats, tots ells d'escassa importància.

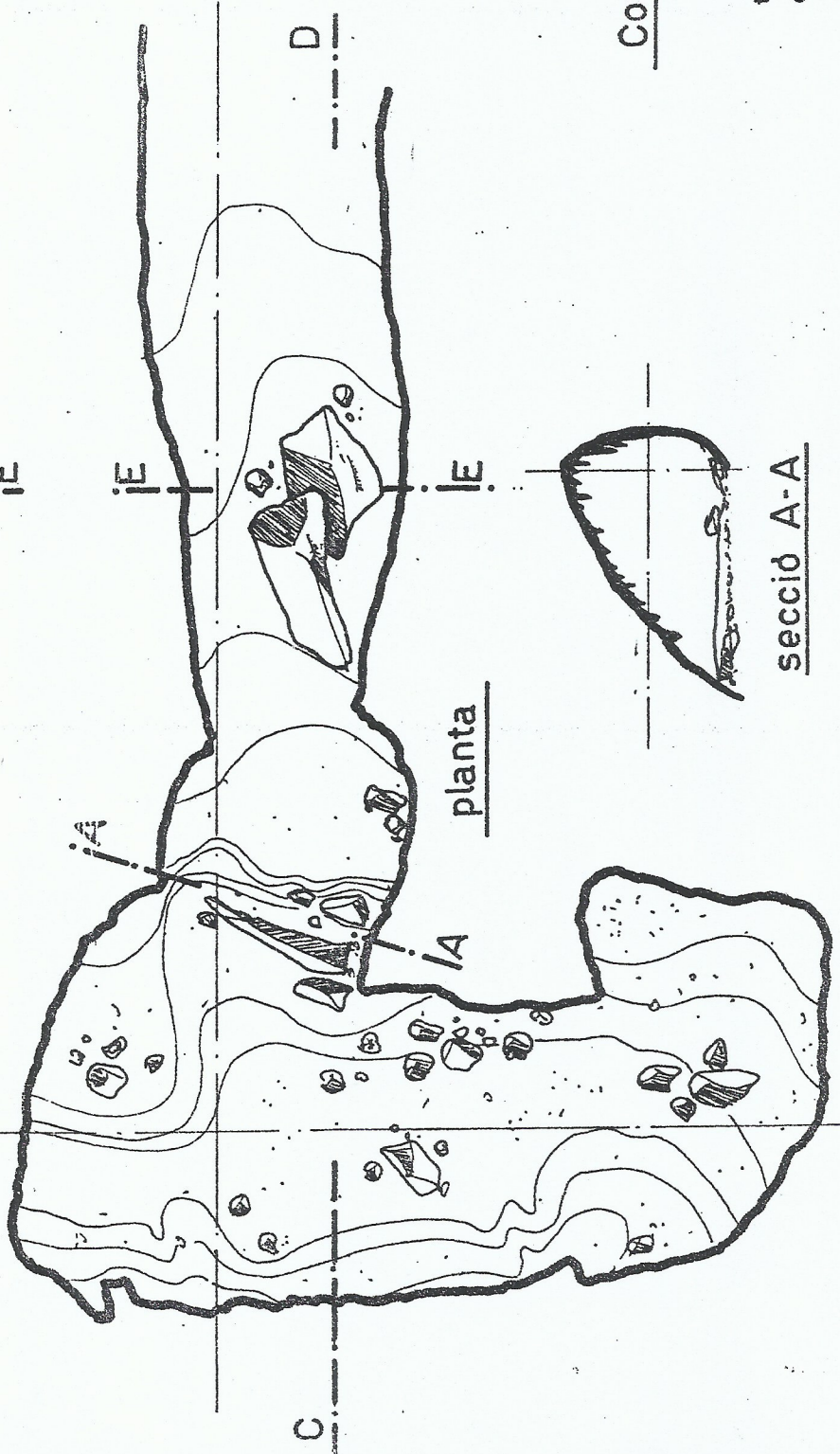
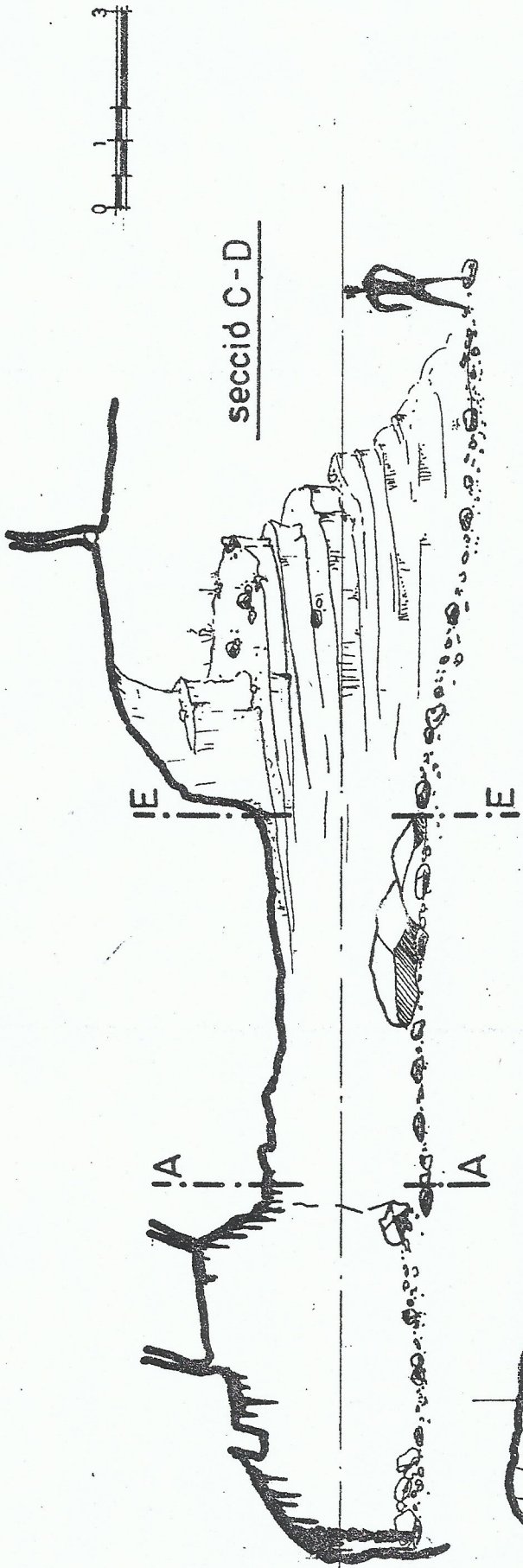
Després s'anà a un lloc anomenat "el Barranco" trobant-s'hi al principi d'una de les parets d'aquest barranc un avenc al que se li posà el nom de "Avenc dels Gossos morts". Aquest avenc està format per un pou de -19 mts. que superant després un petit desnivell condueix a una sala molt concrecionada. El nom de Gossos Morts se li posà degut a que a l'interior es trobà uns quinze gossos morts lligats dins un sac. També s'hi observà dues petites bombes les quals per precaució no vem tocar. La profunditat total és de -23 mts.

Les següents prospeccions es féren a les proximitats de la casa anomenada "Mas del Colau". El terreny és completament pla on hi predomina gran quantitat de parets de pedra. La igualtat de tot el terreny feia molt difícil prendre una orientació.

En aquesta part s'hi trobaren dos avencs. El primer l'anomenàrem Lluís Leche com a record al noi que ens va fer de guia. Està format per un sol pou de -26 mts. En alguns llocs s'hi pot observar formació estalactítica. Al igual que a l'avenc anterior, s'hi trobà una bomba, aquesta de tamany superior.

El segon avenc el denominàrem "Maite Barreda" en honor a la nostra amiga Mre Teresa Barreda. Aquest està format, també, per un sol pou de -19 mts. amb l'excepció que als tres primers metres s'hi troba una petita plataforma. La formació de l'avenc és escassa però repartida.

Amb aquest avenc vem donar per acabada la nostra activitat per terres de Castelló.

S. I. S.

Cova del FORCALL

Vilafranca del Cid (Castelló)

topografia : J. Morera - R. Piñol

dibuix : J. Morera

ESTUDI HIDROGEOLÒGIC EN SÍNTESE DEL COMPLEXE KÀRSTIC DE LES COVES DEL FORCALL

Denominació de les cavitats: Coves del Forcall.

Terme municipal: Vilafranca del Cid.

Comarca: Maestrat, província de Castelló.

Situació: Situades al fons del barranc del mateix nom.

Les dinou cavitats existents al barranc del Forcall, formen un petit complexe kàrstic que actualment està totalment inactiu.

La red kàrstica presenta una successió de gran descens amb sistemes de galeries, les unes, les més altes i antigues, que van ser les primeres desocupades per les aigües. Són tres i es troben dins el mateix estrat, a la dreta del Barranc. Unes altres que formen pisos mitjans, situades també en un mateix estrat, a l'esquerra de les anteriors. Són dotze i fóren les segones desocupades per les aigües. Finalment, les últimes i més baixes són quatre. Aquestes són les més grans i les últimes desocupades per les aigües.

Actualment la red està seca quasi totalment. Per les característiques generals de les cavitats, la falta quasi absoluta de formació, sediment autòcton argilós, derrubis, etc., es pot afirmar que la circulació de l'aigua ha estat interrompuda en la fase juvenil. Per això les coves es troben desprovistes de formació, sent a més, molt escassa la capa càlcica que recobreix les parets i el sostre. Degut a la sequedat i a aquesta pobre capa càlcica els derrubis són importants, al igual que ho és la descomposició accelerada.

Espeleogènesi

Acabarem de completar la part anterior dient que les Coves del Forcall s'han format per corrosió. Aquest fenomen és fàcilment observable en les parets de les cavitats.

Com es pot deduir, l'activitat de la red kàrstica ha sigut molt pobre. Es de suposar que l'aigua devia portar gran quantitat d'arena dissolta per poder excavar les coves. Això és fàcilment compravable pel farciment argilós que hi ha a les coves.

Quimiolitogènesi

Com s'ha citat anteriorment, la formació és pràcticament nula. Les poques que s'observen són estalagmites tubulars simples en vies de creixement però abortades, com és de suposar per la manca d'aigua. Hi ha algun principi de "banderes".

Bioespeleologia

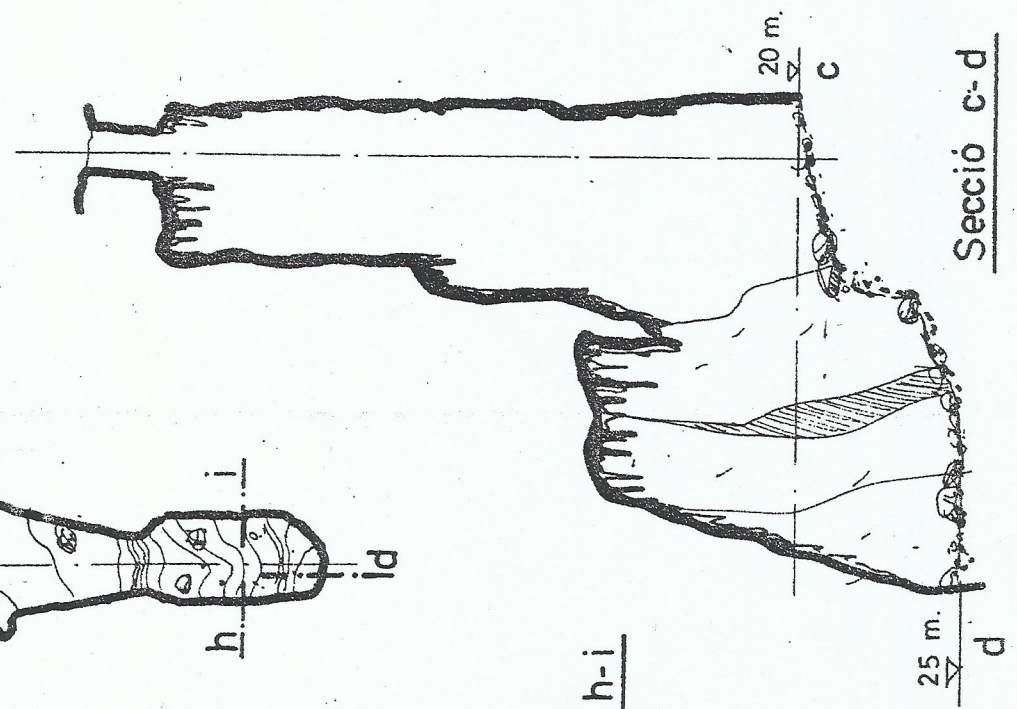
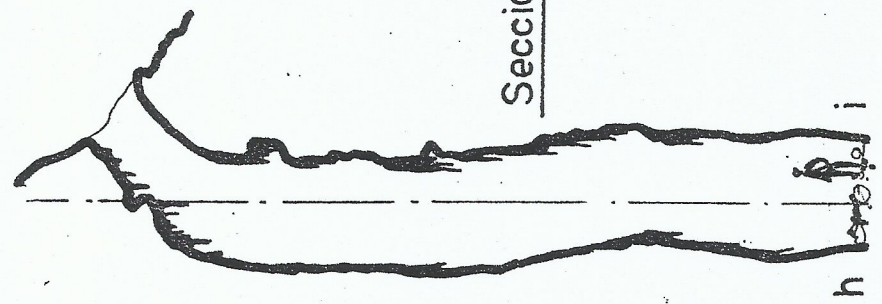
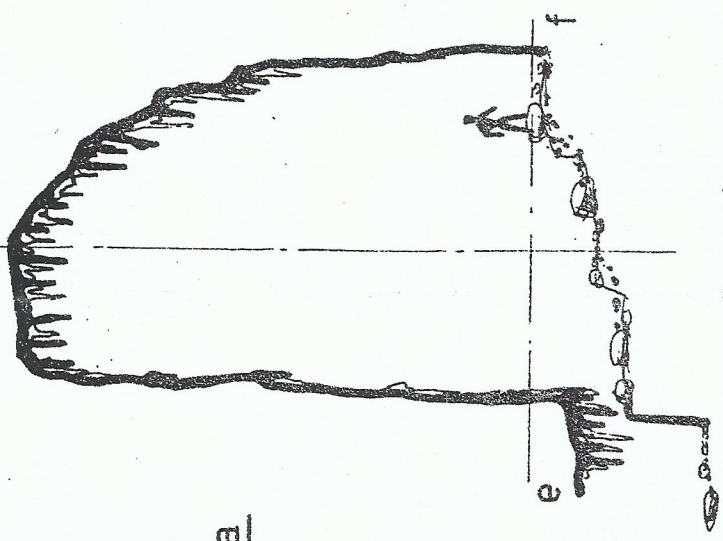
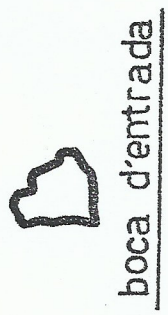
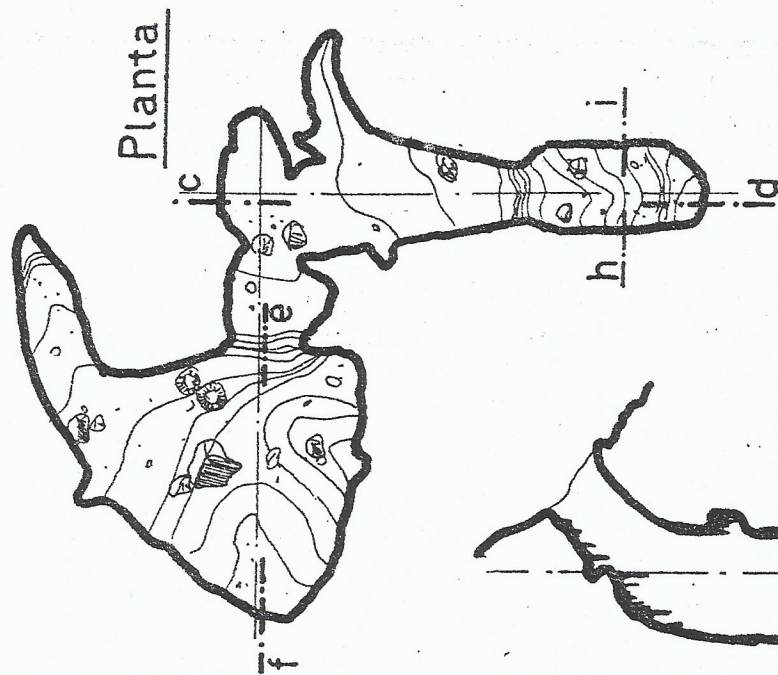
Solament s'ha pogut observar diverses aranyes troglòxenes, com també les més corrents de les troglòfiles. S'observà alguns exemplars de rat-penats.

Arqueologia

La cova més accessible, i topografiada per nosaltres, presentava mostres d'haver sigut escavada. Més tard, a Vilafranca, ens enterarem que el mestre de l'escola del poble havia sigut l'autor de les excavacions. Vem parlar amb ell i ens digué el que trobà: tres esquelets, diverses destrals, ceràmica, puntes d'òs i d'altre objectes tots ells de l'època neolítica.

Es troben també, pintures rupestres. Són dues i estan pintades amb sang barrejada amb resina. Són signes de tipus religiós de significat dubtós. Perteneixen a l'art esquemàtic llevantí.

=====

S. I. S.

Avenc: GOSSOS MORTS

1ª ABSOLUTA

Vilafranca del Cid - CASTELLÓ

topografia: J. Morera - R. Piñol

dibuix: J. Morera

AVENC DELS GOSSOS MORTS

Situació: Vilafranca del Cid. Comarca del Maestrat (Castelló).

Es troba situat a la zona anomenada "El Barranc", a pocs metres de la part superior de la pared del barranc, a la mateixa direcció on s'hi troba un abocador d'escombraries.

Morfologia i espeleometria

És una cavitat formada per un sol pou de -19 metres. La boca mideix 1'40 x 0'70. A excepció dels dos primers metres, la devallada és totalment aèria. La formació recobreix totalment les parets de la cavitat. La planta, lleugerament inclinada dona a un petit pou d'un metre de profunditat. Anant uns 4 metres per sobre de pedres, totes elles procedents de l'exterior, es va a parar a la màxima profunditat de l'avenc, als -23 mts. Però a l'esquerra d'aquest punt hi ha una desviació que acaba als 4 mts. A tres metres d'aquest mateix punt hi ha dues desviacions: una, a la dreta, de tres mts., l'altre, s'hi troba, a uns 4 mts., una obertura a una alçada d'un metre. Aquesta obertura, al ser molt estreta s'han de trencar unes estalactites per tal de poder-hi passar. Un cop passat aquest pas, es troba una sala bastant grand, amb molta formació i molt variada. Aquest és el punt més interessant de tota la cavitat. El sostre, en forma de xemeneia, té una alçada de 16 metres.

Espeleogènesi

La cavitat està situada dins el rocal calcari de l'era terciària i dins un gran estrat d'uns 100 metres de llarg i orientat en direcció NW-SE amb angle de 35°. És el típic avenc d'origen tectònic. Es tracta d'una oberta diaclassa de la calixa, pels plegaments que mogueren l'anomenat estrat, encara que és probable que unes fractures hagin tingut més importància a la seva formació, almenys tanta com el plegament o plegaments abans anomenats. Aquesta cavitat és paral·lela a les parets de la gorja propera a la seva entrada, i és el resultat d'una espècie d'impuls a la buidor. La corrosió té molta importància a l'actual desenvolupament de la cavitat. La xemeneia actua per equilibrar l'acció del pou.

Quimiolitogènesi

La formació tan sols hi és activa al fons de la sala a on acaba el pou, al igual que la sala contigua juntament amb la gatera que dona accés a aquesta. La formació del pou és abundant, però està en un procés de fossilització. A la sala contigua la formació estalactítica és de varis tipus: des de les normals (en període de creixement), les tubolars, les de tipus "mamella de vaca", "macarrons", i les excèntriques fistuloses de calcita. També hi han banderes. La formació estalagmítica és de columnes sobreposades i les denominades "piles de plats". S'hi observa el naixement de varies d'aquest tipus.

Bioespeleologia

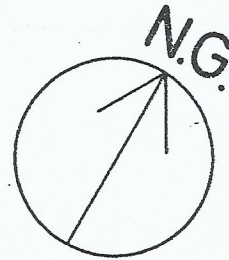
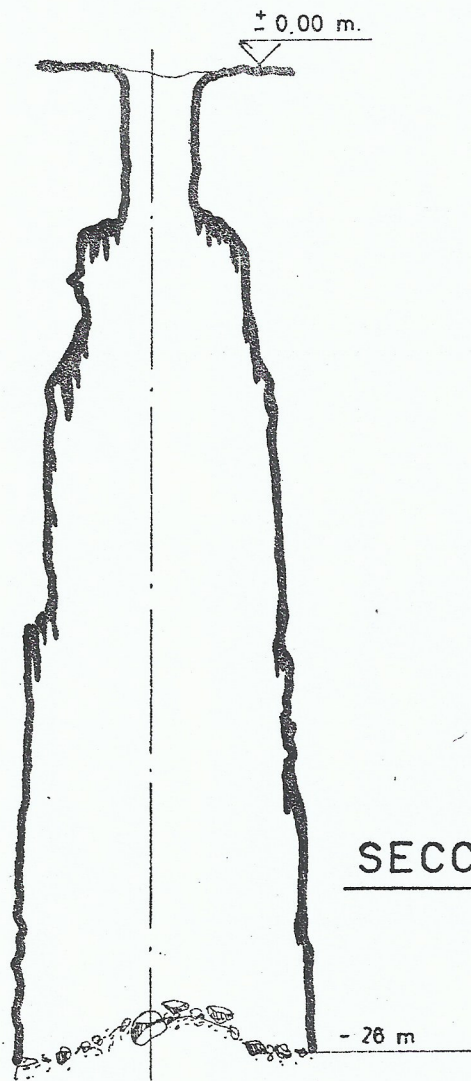
Aranyes: Troglòxens

Troglòfiles

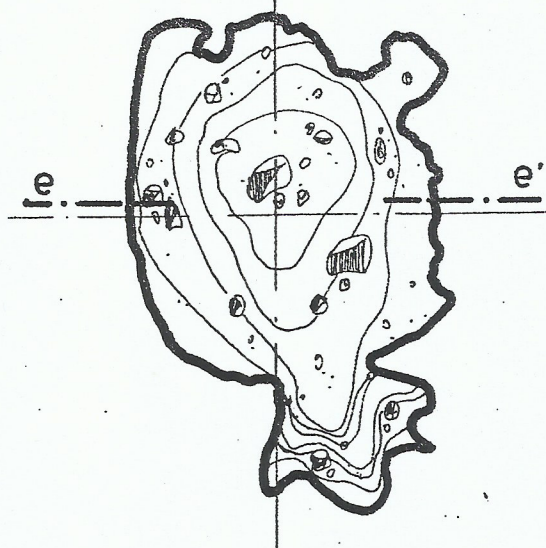
Speophilus patracoi. Lithobius Miriàpodo i Typloblaniulus.

S'hi observà guano de rat penat.

Setembre 1970.

SECCIO e-e'

PLANTA

S. I. S.

Avenc: LLUIS LECHE

Tabso. VILAFRANCA DEL CID (CASTELLO)

Topog. i dibuix : J. Morera

AVENC LLUÍS LECHE

Situació: Vilafranca del Cid. Comarca del Maestrat (Castelló).

Situat a les proximitats del Mas del Colau.

Morfologia i Espeleometria

Les mides de la boca són de 2x1 mts. La cavitat està formada per un sol pou, en forma de campana. La devallada és aèria. La longitud d'aquest pou és de -23 metres. Un cop arribat al fons, l'avenc no té res més que una planta de 12 x 6 metres. Aquesta planta és però bastant irregular. A la part esquerra hi ha un petit pou que arriba a la profunditat màxima de l'avenc que és de -26 mts. A la planta hi ha gran quantitat de pedres procedents de l'exterior.

Espeleogènesi

Típic avenc d'absorció, amb la forma d'embut invertit. L'evolució ascendent ha permès, gràcies a una espècie d'erosió regressiva degut a la corrosió, uns petits ensorraments. Aquesta cavitat s'ha format més per l'interior de la massa calcàrea que no pas per l'acció des de la superfície.

Quimiolitogènesi

La formació es quasi tota ella del tipus estalactític, on el més abundant és el tipus de "bandera" i fistuloses tubulars. A algunes parts, la formació està en procés de fossilització, mentrestant altres estan a plena activitat. Hi ha formació estalagmítica normal, observant-ne alguna del tipus de columna sobreposada.

Bioespeleologia

S'hi trobaren exemplars de Aphaenops Pluto Typhloblaniulus
Speophilus Patracoi
Lithobius miriapodo

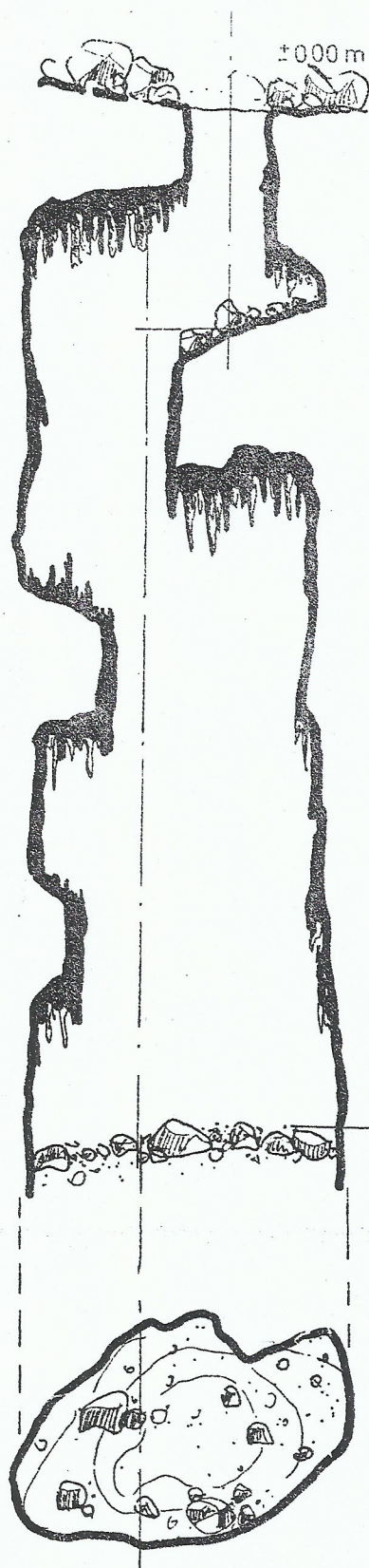
i tres exemplars de Miriapodo Freguino Typhlotrechus.

També aranyes Troglòxenes i troglòfiles.

Topografia

Feta, al igual que les altres cavitats, al mateix temps en que s'hi efectuà l'exploració, per Jaume Morera i R. Piñol.

Setembre de 1970.

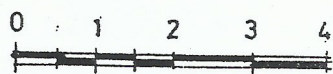

boca d'entrada

Secció

cota -14m.

Planta

S. I. S.

Avenc: MAITE BARREDA

1ª ABSOLUTA

Vilafranca del Cid (CASTELLO)

Topografia : J. Morera - R. Piñol

Dibuix : J. Morera

AVENC MAITE BARREDA

Situació: Vilafranca del Cid.

Comarca del Maestrat. (Castelló).

L'avenc es troba a les proximitats de la zona "Mas del Colau", al costat de l'avenc "Lluís Leche".

Morfologia i espeleometria

Les dimensions de la seva boca són de 2'10 x 0'90 mts.

Està format per un sol pou de 14 metres de fondària, que a la vegada és la profunditat total.

Devallant els tres primers metres es troba una petita plataforma d'uns quatre m² amb un desnivell d'un metre. La planta de l'avenc és de dimensions reduïdes, i hi abunden bastantes pedres procedents de l'exterior.

Espeleogènesi

La cavitat es troba situada dins de les roques calcàries terciàries. Està format per absorció; s'ha produït dins la massa calcària mitjançant una espècie d'erosió inversa, que provoca petits ensostraments. S'ha format interiorment i no s'ha obert a l'exterior fins haver-se format quasi totalment el seu interior. La erosió ha facilitat la seva obertura. L'acció de l'aigua ha ajudat també al recobriment de carbonat càlcic a les parets.

Quimiolitogènesi

Abunden les estalactites normals, les banderes i les tubulars. També s'hi observa alguna estalactita fistolar de calcita. Les estalagmites són del tipus normal. A tota la cavitat s'hi observa una plena activitat en la formació.

Bioespeleologia

Aranyes: Troglòxens i Troglòfiles.

Miriàpodes: Typloblaniulus

Speophiles Patracoi

També els rat penats *Rinolophus ferrum equinum*.

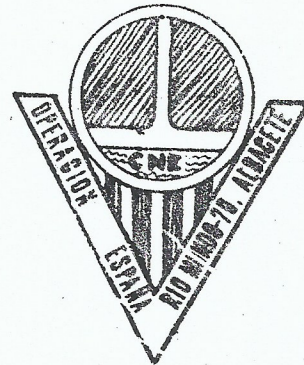
Topografia

Feta al mateix dia de l'exploració per Jaume Morera, ajudat per R. Piñol.

Setembre 1970.

"Operación España, Río Mundo-70"

3.º Campament Nacional d'Espeleologia. Albacete

La principal idea per la que es fan aquests campaments d'espeleologia, no és altra que fer un treball d'una zona encara poc explorada. Recordem que el primer es va realitzar a Ojo Guareña; el segon a Enol, a Astúries. El 1970 va correspondre a la zona de Río Mundo, Albacete.

Aquest campament es va fer durant els dies 26 de juliol a l'ú d'Agost, i va ser organitzat pel Comité Regional Valencià.

El dia 25 emprengüem el viatge els que fórem els únics catalans que participàvem en el Campament, (Enric Prat i Salvador Vives). Un cop arribats a Hellín, punt de concentració de tots els espeleòlegs, un autocar ens traslladà a Riopar, poblet d'uns tres-cents habitants que és el que es troba més a prop del lloc on hi havia instalat el Campament base. Un cop a Riopar seguirem ruta fins a sota mateix del naixement del Riu Mundo.

Aquí es feren els diversos equips. Uns que es quedarien tan sols per explorar i acabar l'estudi de la Cueva de los Chorros, de la qual hi han actualment topografiats, uns 8.000 mts. Altres s'instalarien en una zona a prop d'aquesta. Finalment, el tercer grup, en el qual hi érem nosaltres ens tocà la zona alta de Río Mundo, anomenada "El Calar". Per cert que no vem ser pas els que ens ho passàrem millor, car en aquella zona on era enclavat el nostre campament, estava completament aïllat de tot, i per acabar-ho d'afegir, teniem d'aguantar 40º de temperatura quasi tot el dia. Un servei de jeep ens pujava des del campament base, el menjar diari i també l'aigua, ja que per aquells voltants no hi havia ni una font, (és clar que de vi no ens en va faltar pas...)

També un dels principals objectius d'aquests Campaments Nacionals és la de poder tenir relació directa amb altres grups i persones del resta d'Espanya, i també de l'estranger. En el nostre grup hi havien a més de nosaltres, valencians, murcians, andalusos, madrilenys, i els dos primers dies, asturians, els quals van tenir d'abandonar el Campament nostre per la forta calor, que ells no hi estaven pas acostumats.

Per qualsevol emergència o altra cosa que hi hagués, el nostre campament de "El Calar" estava constantment comunicat amb el Campament base a través d'un ràdio-telèfon.

Així doncs, durant la setmana cada dia hi havia un pla previst. El primer dia, exploració i estudi de l'avenc Barranco de los Pinos. Per la tarda, exploració de la Cueva del Farallón. L'altre dia, prospeccions i exploracions a la part alta de "El Calar" amb el seu conjunt de dolines. Al vespre, i al igual que el dia anterior, es discuteix tot el realitzat durant la jornada. El dia següent, s'anà a la Cueva del camino. Per la tarda temps lliure per preparar els treballs. L'endemà nosaltres sols tornàrem a l'avenc Barranco de los Pinos per fer la topografia. En aques mateix dia,

altres companys del nostre grup efectuàren unes prospeccions a una zona del costat de El Calar. El dia següent, al migdia se'ns portar cap al Campament base. Allà se'ns féu unes interessantíssimes conferències-col·loqui de la zona de Río Mundo.

Al dia següent, de bon matí ens llevàrem per anar a fer la que seria la més interessants de totes les exploracions: La Cueva de los Chorros de Río Mundo. Un cop acabada l'exploració al cap de 9 hores, a nosaltres dos se'ns traslladà a l'ajuntament de Riopar per assistir com a representants del Comitè Catalano-balear a la Assamblea Nacional.

L'últim dia, el batlle de Riopar ens oferí una gran recepció, amb assistència de tots els participants del Campament. Això possà punt final a aquesta Operació de la qual guardarem sempre un gran record.

=====

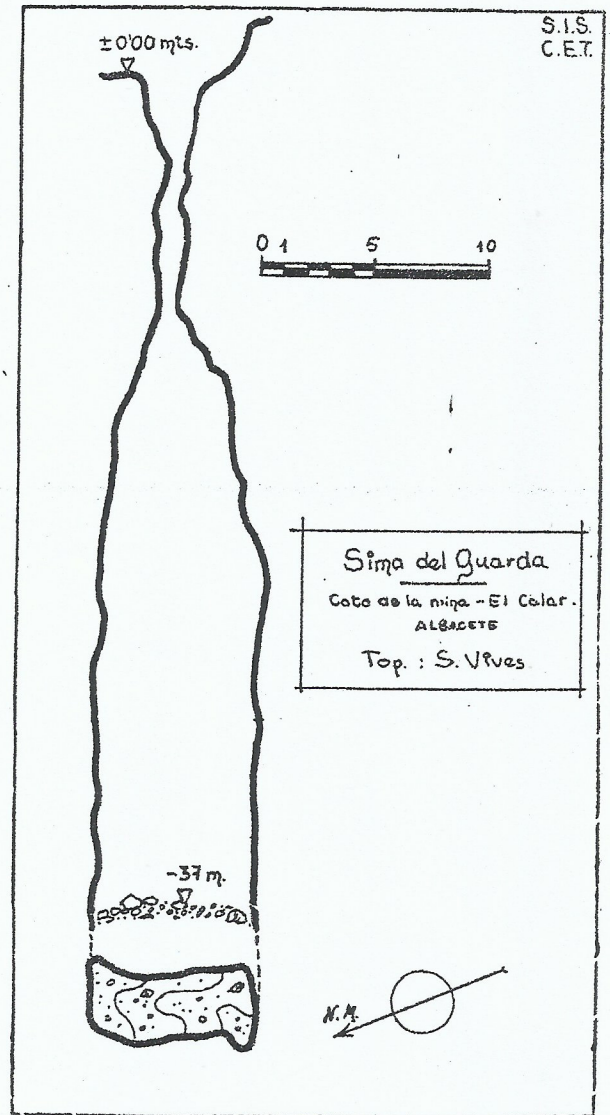
APUNTS GEOLÒGICS I DESCRIPCIÓ DE LA ZONA DE RIO MUNDO

=====

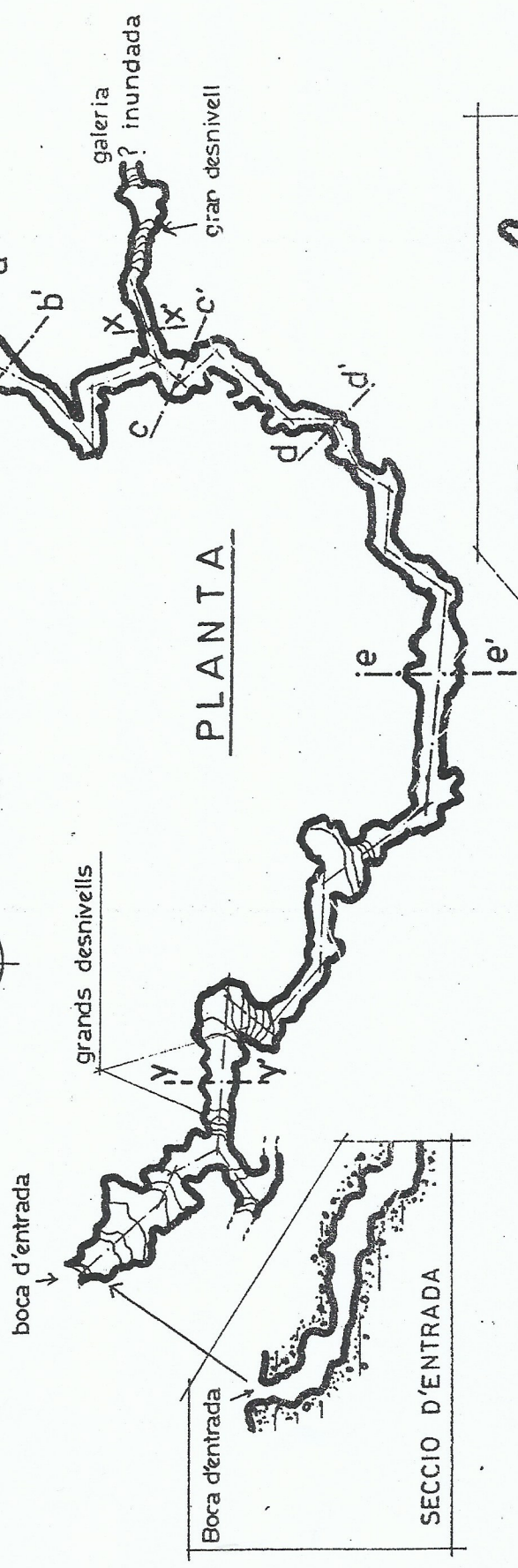
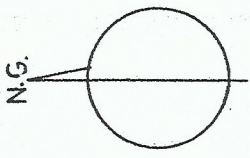
La carena de El Calar del Riu Mundo es troba situada en un extrem del sistema prebètic, entre la zona d'Alcaraz, Cazorla i Hellín.

En el terreny hi predominen dues classes de materials: els flonjos, amb guix en forma marbarena, i els calcaris. Si féssim un tallat hi distingiríem les següents capes: les calcàries superiors, les dolomies molt menys carstificades, i una altra en forma de nivell de base impermeable, format per arenes argiloses.

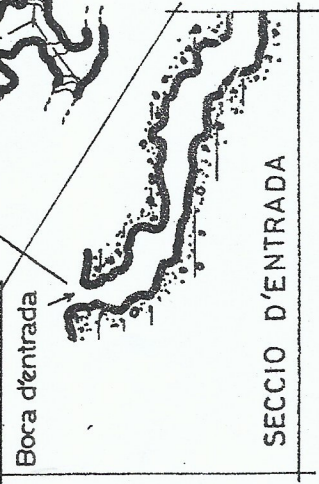
Tota la part superior de "El Calar" forma en sí, un gran sumider. Les pluges hi són abundants i durant l'hivern s'hi aplega bastanta neu. No és d'estranyar que hi hagin gran quantitat de dolines i de petits sumiders o avencs, molts d'ells que ni tan sols sobrepassen els deu metres. Tota l'aigua que s'hi filtra va a parar a la Cueva de los Chorros, per on durant tot l'any hi circula un riu de considerable caudal. Les fonts tan sols es troben en un nivell entre els 400 i els 500 metres, degut a una capa més fluixa que hi ha a sota d'una altra més forta, que és el juràssic.

S.I.S.
C.E.T.

PLANTA

RECORREGUT : 165 mts

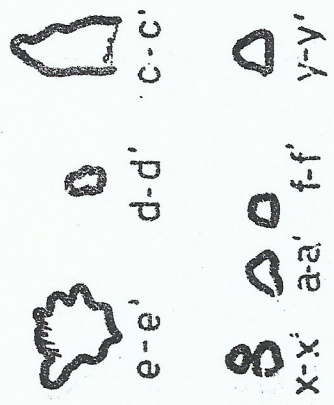
S. I. S.

Cueva-sima DEL CAMINO

EL CALAR DEL MUNDO (ALBACETE)

topog. E. Prat-S. Vives

d'ibuix. J. Morera

SECCIONS

CAVITATS QUE EXPLORÀREM EN AQUESTA OPERACIÓ

CUEVA DEL FARALLÓN

Supera els vuit-cents metres de recorregut. Es troba situada al capdamunt mateix del cingle on hi ha enclavada la Cueva de los Chorros.

Fins quasi be la meitat, la cova és molt pobre i en procés de descalcificació. L'acció de l'aigua és quasi nula. Però a partir d'un llac petit que hi ha a la meitat, canvia totalment. Les dimensions s'engrandeixen i les formacions litogèniques adquireixen una bellesa indescriptible. És sense cap mena de dubte la més bonica de tota aquella zona.

CUEVA-SIMA DEL CAMINO

Arran del camí que des de la carretera porta a l'esplanada que hi ha sota el Barranco de los Pinos.

Ofereix un recorregut de 165 metres, formant grans desnivells en varis llocs de la cavitat. Inclús s'hi entra en forma vertical.

Al capdevall, es bifurca en dues direccions, les quals acaben en uns estanys.

Es topografià i es recollí mostres de fauna i flora.

SIMA DEL GUARDA

Situada en el lloc anomenat Coto de la Mina, a la part alta de "El Calar".

Consta d'un sol pou que cau aplomat fins els -37 metres, fent forma de campana.

També es topografià.

SUMIDER I (o del Burinot)

Petit sumider de tres mts. de fondària, situat avans d'arribar a l'avenc del Guarda. Està al costat d'una dolina. Es descobrí aquell dia.

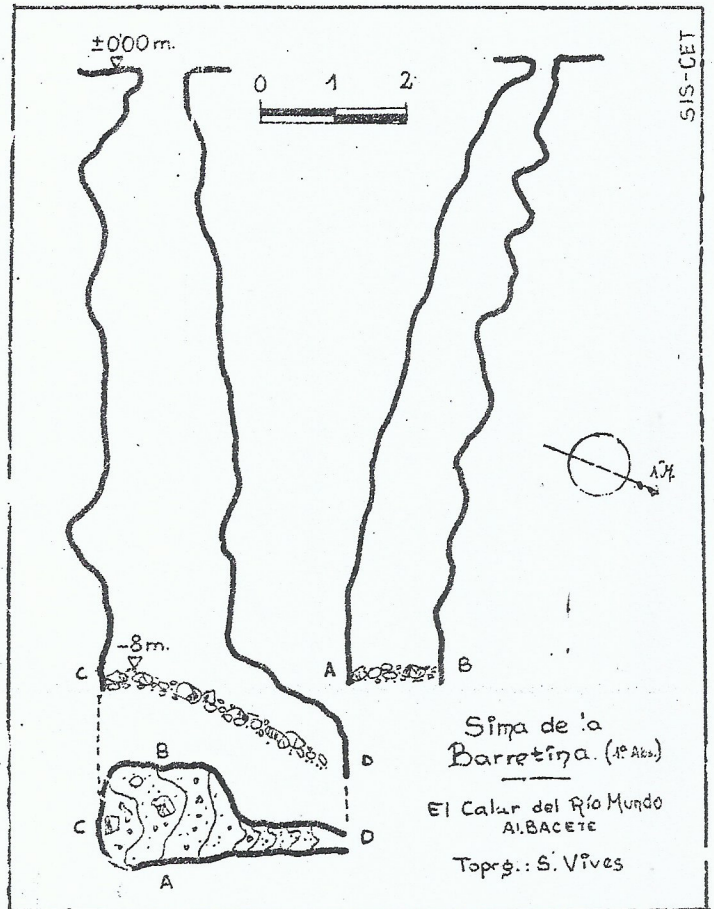
SIMA DE LA BARRETINA.

També situat avans d'arribar a l'avenc del Guarda, a 100 metres del sumider anterior. La cavitat la descobrirem nosaltres, degut a una informació d'un pastor que segons deia, era molt fons, i que un cop va veure el forat, el va tapar per por de no caura-li alguna ovella. Diu que s'havia fet el forat d'entrada tan sols uns quants mesos enrera.

La boca d'entrada, feta per enfonsament, mideix 0'70 x 0'30 m.

Un pou en inclinació dona als -8 mts. D'aquí segueix una esclotxa la qual és impossible penetrar-hi més d'un metre, per la seva estretesa.

Es topografià i es recolliren coleòpters i aràcnics troglòxens i troglòfils.

SIMA DEL BARRANCO DE LOS PINOS

Aquesta cavitat està enclavada al cap d'amunt del barranc del mateix nom que es troba al final del camí que recorre tot el pla superior de "El Calar".

La boca cau aplomada a un pou de -15 mts. recobert el seu terra de gran quantitat de pedres. Una diaclassa condueix a una forta rampa que uns metres més avall condueix a un altre pou, on s'hi troba un petit bassal. Amb angle de 90° la cavitat continua per una galeria que als 13 metres es fa impossible de passar.

La profunditat total de l'avenc és de -27 mts.

Es topografià la cavitat i es recolliren mostres de flora subterrània com algues i biofrites. També falgueres a pocs metres de fondària.

Tota la biologia que es recollí s'entregà a un equip especialitzat del Campament.

CUEVA DE LOS CHORROS DE RIO MUNDO

Aquesta cova està enclavada al bell mig d'un tallat vertical de 200 metres d'altura. La seva boca és de grans proporcions i per ella hi surt de banda a banda un fort caudal d'aigua.

La cova segueix per diverses direccions, totes elles molt espaioses, on s'ha de sortejar moltes vegades el riu. L'ús del bot neumàtic és imprescindible. Hi ha llocs on per superar galeries superiors vem tenir que emprar pèrtigues i elektrons.

No és pas d'estronyar que degut al constant riu, hi abundin els estanys, llacs, cascades, etc. La pràctica del "ramonage" s'ha d'empresar molt sovint.

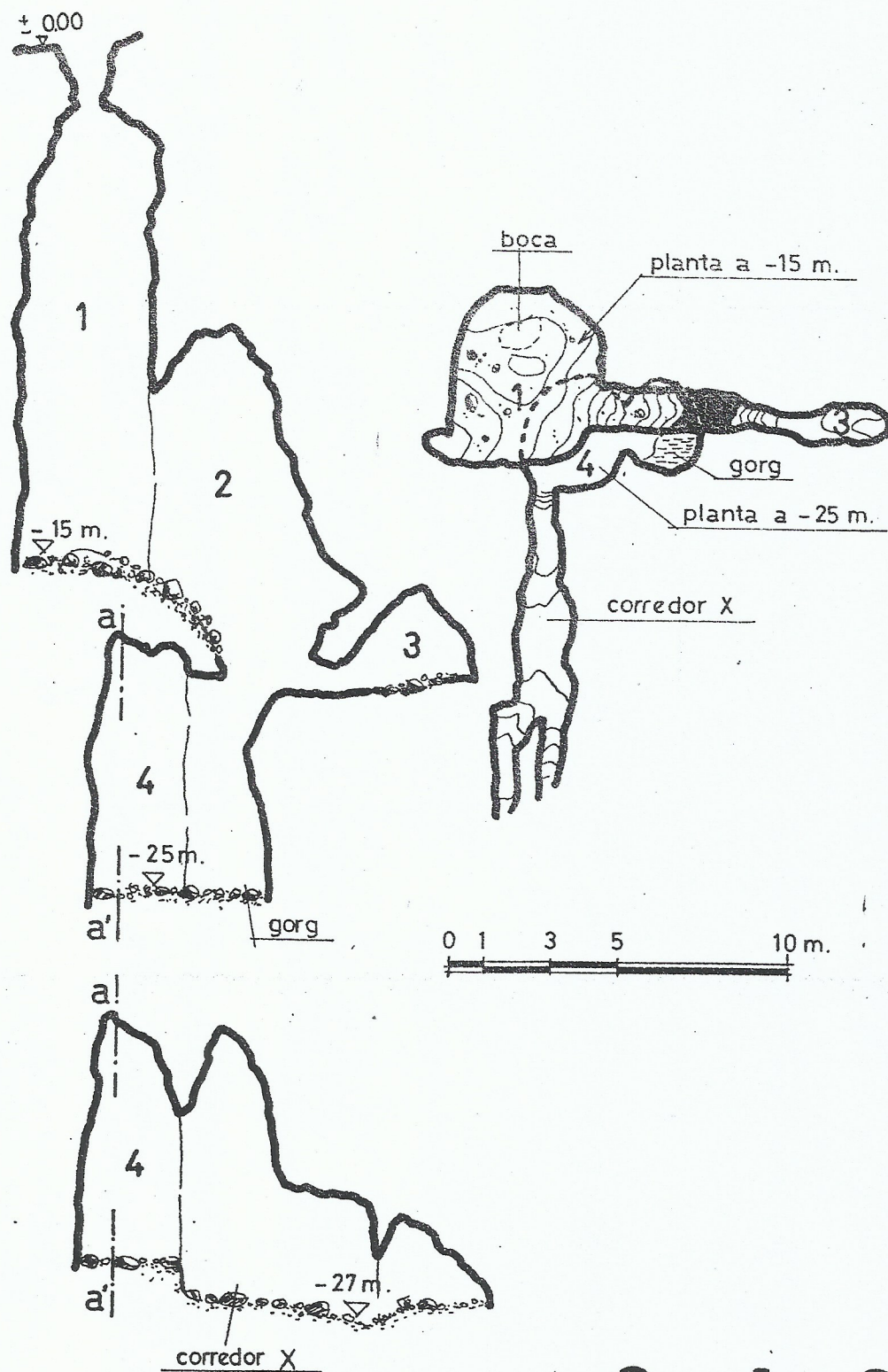
Aquest laberint ha donat a l'última topografia un recorregut superior als 8 Km., i la cova segueix continuant...

Les galeries que junt amb quinze espeleòlegs vem explorar durant el penúltim dia del Campament, són les que sortejen al riu per corredors superiors durant bastant tros del principi. Llavors, un cop haver passat la "Cascada rosa", es segueix per una zona molt faginososa que porta al "Lago Brillo", molt gran i que un cop passat, amb bot neumàtic, hi ha una curta galeria on acaba la cavitat per aquest cantó esquerra. El cantó dret, i el que segueix directament tot el riu, hi ha llocs molt concrecionats, cosa que no passa a la via explorada per nosaltres. En aquesta altra galeria s'hi toba el llac més gran de la cavitat, anomenat "Lago Verde".

La cova està completament activa, on l'aigua, de mica en mica va atacant a la roca, haven-hi llocs on el terra està totalment corcat, ple de forats, on passar-hi és un perill, i moltes vegades se t'hi queda el peu clavat.

Segons l'època de l'any, el caudal d'aigua varia. L'estiu de l'any passat quant vem fer l'exploració, era molt inferior al normal degut al temps que feia que no plovia.

En resum, la cova val la pena visitar-la. A més, no és d'aquelles on tota l'estona s'hi va dret i a peu pla. Les dificultats que s'hi troben fan més emocionant la seva visita.

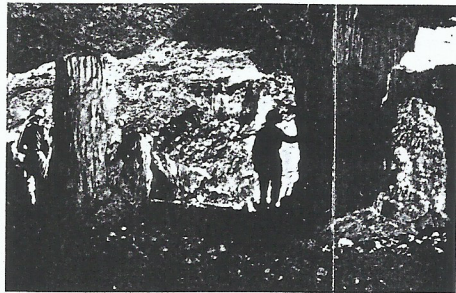
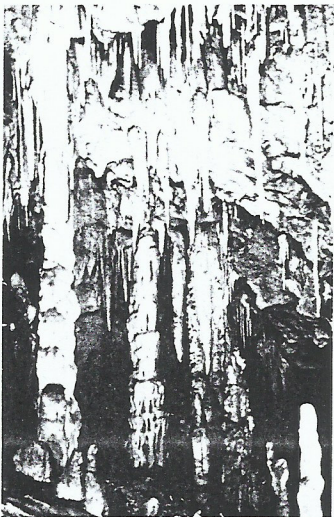
S . I . S .

Sima DEL BARRANCO DE LOS PINOS.

EL CALAR DEL MUNDO (ALBACETE)

topog. : E. PRAT - S. VIVES

dibuix : J. MORERA

Cova Sa Sinia (Foto amb magnesi de S. Vives)

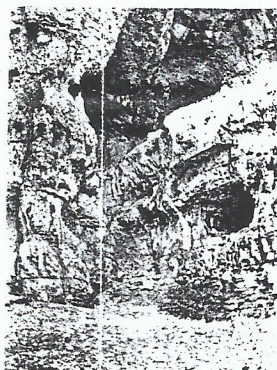
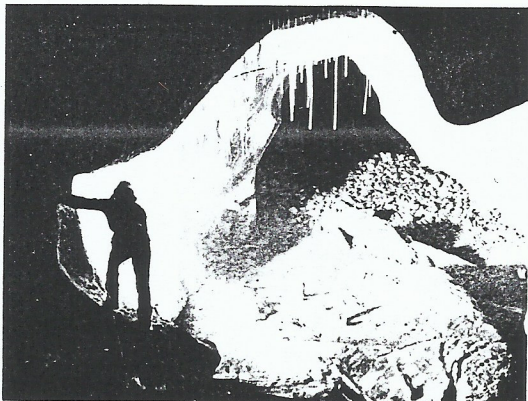
Cova de Sa Figuera (Foto S. Vives)

◀ Cueva del Farallón (El Colar del Rio Mundo)

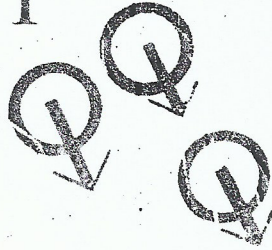
Avenc Lluís Leche (Foto J. Boada) ▶

Cova Cullalvera (Foto amb magnesi de J. Batlle)

Coves del Forcall (Foto J. Boada)

Operació Sub-Balear I

Els dies 10, 11 i 12 de l'octubre del 1970 es portà a cap aquesta Operació a diverses cavitats i zones de l'illa de Mallorca.

L'expedició estava formada per 10 membres, cadascú amb una feina determinada. La Geologia fou a càrrec d'en Joan Batlle i Manuel Centelles; Biologia, per Alfons Ruiz i Jordi Marcet; Climatologia, per Conxita Cos i Pau Blanc; Fotografia, per Paulina Ballbè i Pere Gutiérrez; i Topografia, per Salvador Vives i Pere Verderi.

Un cop arribats a Palma ens dirigirem cap a Son Pou per explorar l'anomenat avenc. Tots els esforços van ser en va, doncs no se'ns permeté l'entrada, a no ser que tornéssim a Palma i demanéssim les claus a l'amo d'aquell lloc, cosa que ens hagués fet retrassar tot el programa.

Inmediatament prenguérem camí cap a Lloseta per explorar la cova "Corral de Ses Porcs" anomenada també "des moros" pels més vells de la població. Una munió de vaillets de Lloseta ens portà a la mateixa boca de la cova. Una de les coses més característiques és l'elevada temperatura interior. La cova posseeix dues boques d'entrada bastant distanciades l'una de l'altre.

Un cop acabada l'exploració i fet l'estudi de la cavitat ens tralladàrem directament cap a Cap Formentor, marvellós lloc de l'illa, on molt amablement, l'encarregat del far ens oferí aixopluc en una de les estànries de la casa. I sort en vem tenir, doncs aquella nit caigué una fortíssima pluja.

L'endemà, després d'unes explicacions del mateix senyor del far, exploràrem l'avenc de Cap Formentor, situat arran mateix de la cuneta, poc avans d'arribar al far. Aquest es trobà al fer la carretera, malgrat a que comunica a la part superior per uns altres forats (veure topografia).

S'acabà l'exploració de l'avenc cap al migdia. Després d'un bon dinar vem decidir no explorar l'avenc Pla de ses Basses degut a que en una tarda poca cosa podriem fer i, a més, necessitàvem arribar a Porto Cristo per tal d'explorar una cova, la qual desconeixiem la seva situació exacta i calia informar-nos bé per poguer-la fer el dia següent de bon matí. Ara bé, durant aquella tarda férem el turista visitant la Cova d'Artà.

I així doncs, després d'haver dormit a l'aire lliure fent vivac, i suportant una forta gebrada, s'anà immediatament a una cova anomenada de "Sa sinya" per trobar-se al desota mateix d'una sinya que serveix per regar el camp a on està enclavada. En aquesta interessantíssima cova vem tenir la sort de conèixer a alguns components del grup EST de Mallorca, que molt amablement ens acompanyaren en aquesta exploració i ens conduïrem un cop acabada aquesta cova, a una altra anomenada "Cova de Sa Figuera".

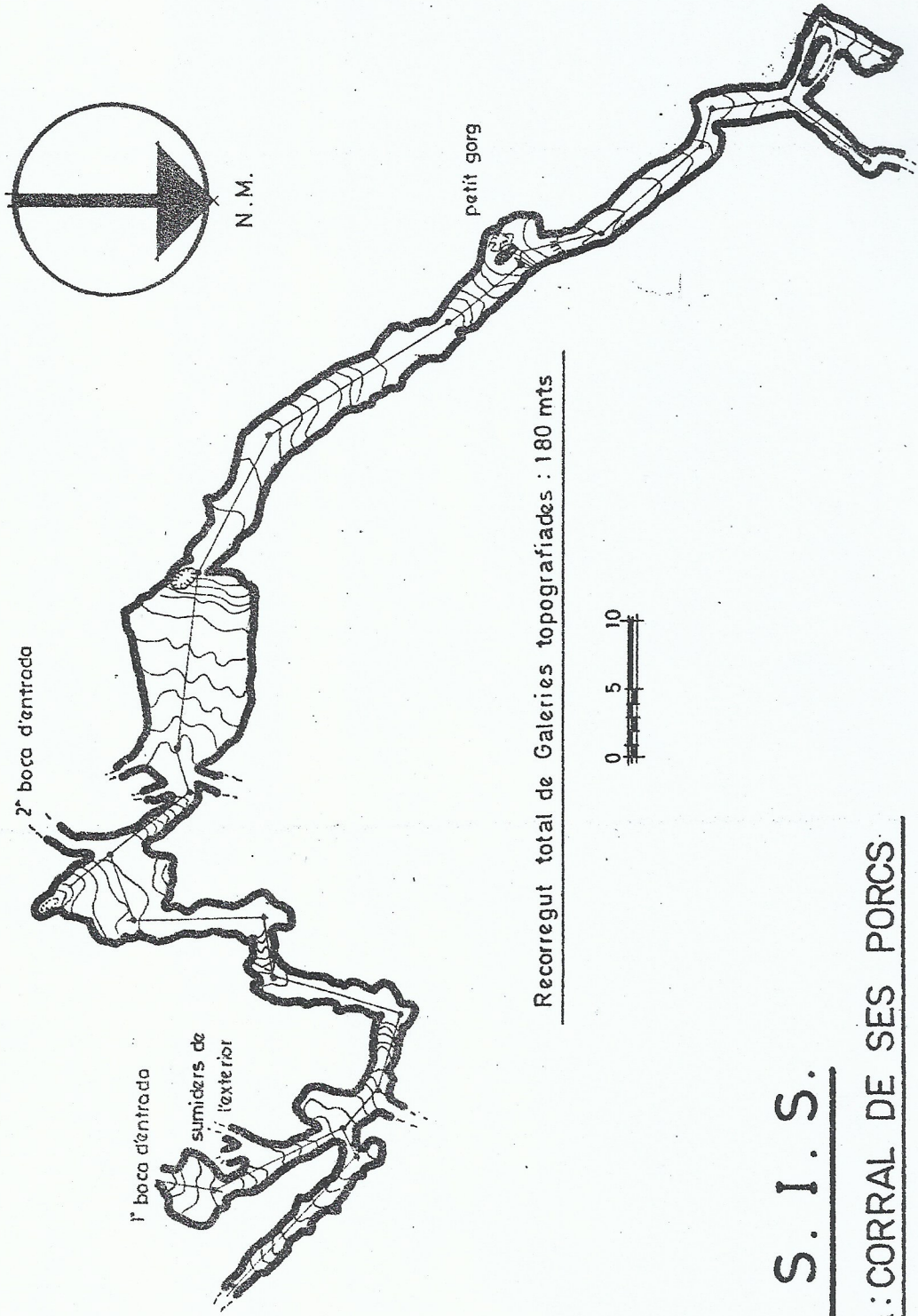
De la cova de Sa Sinya es trobà varis exemplars de "Typhlocirolana moraguesi", issòpods aquàtics de molta importància degut a la seva reduïda distribució geogràfica.

La cova de Sa Figuera, s'explorà tan sols la galeria principal, car teniem el temps molt just per arribar a Palma i agafar el barco de retorn.

Així es va realitzar l'Operació Sub Balear-I. Com es pot observar poca cosa vem poguer veure de l'illa de Mallorca fòra del camp espeleològic. No obstant, unes quantes ensaïmades sí que les vem portar...

=====

A continuació reproduim **les** fitxes de les cavitats explorades. També les corresponents topografies. La cova de Sa Figuera no la possem, doncs tan sols s'aixecà un croquis de la galeria principal, deixant sense explorar i topografiar el restant de la cova.

S. I. S.

Cova: CORRAL DE SES PORCS

MALLORCA

Topog: S. Vives - P. Verderi

Dibuix: J. Morera

COVA DES CORRAL DE SES POCS

Anomenada també pel nom de Cova des Moros.

Situació

Situada a sobre mateix del poble de Lloseta, caminant uns quinze minuts.

Descripció

S'hi pot entrar per dues boques. Una d'elles s'hi entra en forma d'avenc. L'altra, després d'uns passos bastant estrets, va a parar al lloc on hi dona la segona boca. A partir d'ací, la cova continuà en unes dimensions més amples. La part final es vifurca en dues direccions de petites dimensions. Hi abunden les colades i estalactites.

Geologia

Primeres ondulacions del lateral E. de la planície sedimentària del Plà d'Inca. Zona secundària, amb depressions fortes degudes a moviments tectònics.

Morfologia

Entrada de la cova per un cantó de la depressió del terreny calcari, per passar per entre blocs fins arribar a la galeria principal. S'hi aprecien senyals de corrents hidrològiques, però molt escasses.

Bioespeleologia: Tan sols aràcnics troglòxens i troglòfils a l'entrada.

Climatologia

Temperatura exterior el dia 10-X-70 a les 16 h.: 18° C.

temp. interior el mateix dia, a les 18 h. als 150 mts.: 14° C.

Humitat relativa: 86 % als 20 mts

97 % a la part final

Fotografia

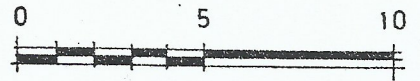
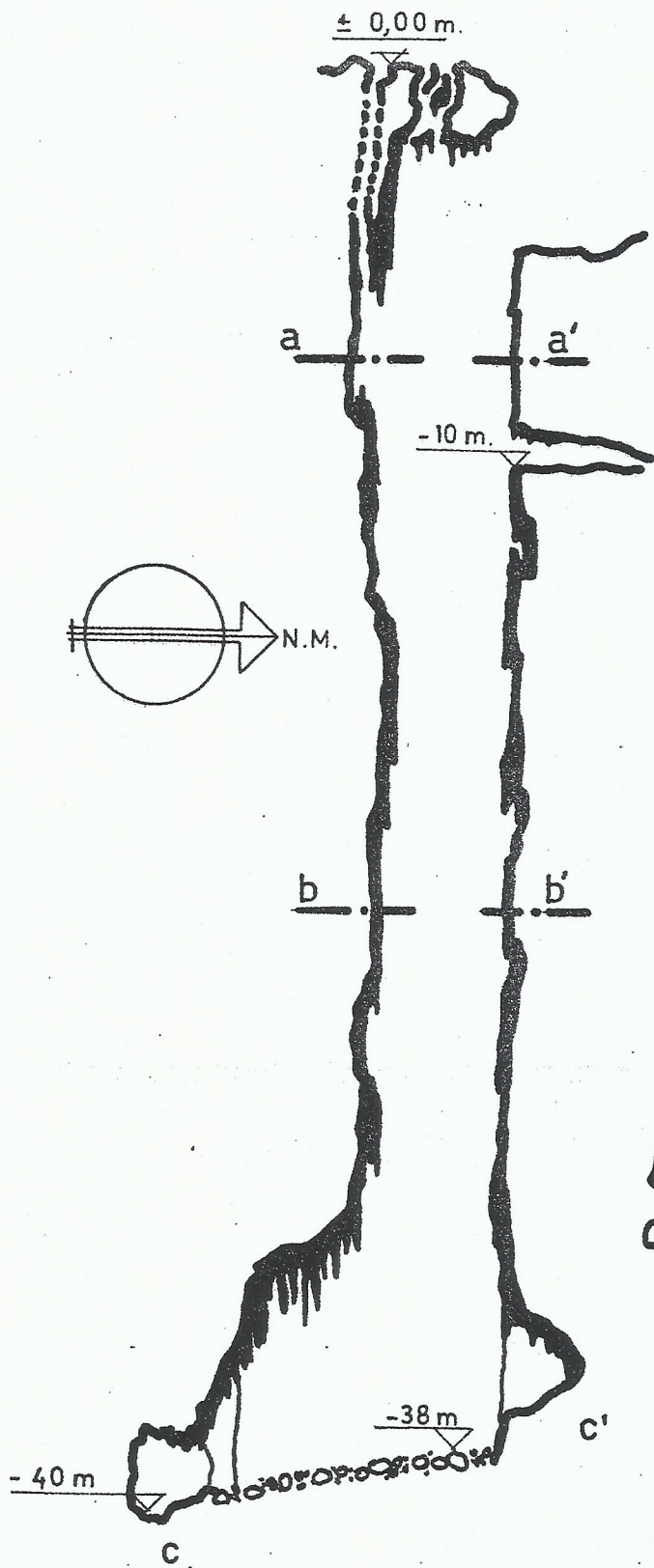
En blanc i negre, color i diapositives.

Fetes amb flash i magnesi.

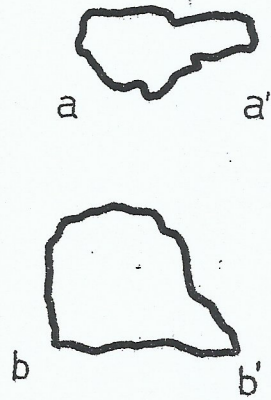
Topografia

Es realitzà durant la mateixa exploració per Salvador Vives i Pere Verderi.

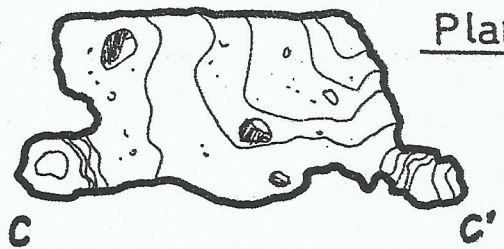
Octubre 1970.

Seccions

Planta

S . I . S .

Avenc: CAP FORMENTOR

MALLORCA

topog.: S.Vives - P.Verderi

dibuix: J.Morera

AVENC DE CAP FORMENTOR (Des Faro)

Situació

A 500 mts. avans d'arribar al far de Cap Formentor, a la mateixa cuneta del cantó esquerra de la carretera.

Morfologia

Consta d'un sol pou que arriba als -38 mts. Una petita rampa, condueix fins als -40 mts. profunditat total de l'avenc. La boca es descobrí al fer la carretera, malgrat a que comunicava al'exterior per uns altres forats (vegi's topografia).

Geologia

Enclavat a les roques calcàrees cretàiques perteneixent al secundari. Terreny molt erosionat per l'anhidrid carbònic, sobre un karst de muntanya molt tectonitzat i poc protegit de l'erosió de les oles marines i el vent.

Bioespeleologia

Diplòpods (Miriàpods), Issòpods, Pseudo-escorpins i coleòpters estafilinids.

Topografia

Feta durant l'exploració per Salvador Vives i Pere Verderi, els mateixos que topografiaren les demás cavitats d'aquesta Operació.

Climatologia

Temperatura exterior a les 11 del matí del dia 11-X-70: 22° C.

Temp. interior a -38 mts. del mateix dia a les 12 hores: 16° C.

Humitat relativa: 98.50 %

Fotografia

En color i en blanc i negre. També diapositives, tant interiors com exteriors. S'empleà flash i magnesi.

Terrassa, Octubre 1970

COVA SA SÍNIA

Situació

Situada al costat de Porto Cristo (Manacor), a 3 km. de la carretera que va a Son Servera, en un encreuament que va a la Cala Morlanda. La boca de la cova està arran de terra, sota una sínia, a 50 metres de la carretera.

Geologia

Enclavada sobre un terreny terciari, pertany a l'estesa d'estrats transgressius del miocè. Sobre una zona aprofitable per l'agricultura degut a la capa de terreny vegetal que hi ha depositada sobre d'aquesta sedimentació en forma de karst de taula.

Morfologia

Te una entrada per un lloc on s'hi produí un enfonsament del sostre de la galeria principal, que actúa com a sumumider. La cova te un recorregut a pocs metres de la superfície, amb galeries amples però en alguns lloc bastant baixes. Actualment està en procés de descalcificació, grans blocs produeixen pisos i galeries inferiors, molt reduïdes. Als punts més fondos de la cova es troba la zona freàtica, que permet continuar l'exploració tenint de passar, però, varis sifons. La galeria més espaiosa és la situada a l'esquerra de l'entrada. Aquesta és la que més està en procés de descalcificació. L'altre, la de la dreta, hi abunden les estalactites i la part més important es troba a les galeries inferiors.

Bioespeleologia

Recol.lecció de Diplòpods aquàtics, crustàceos i els issòpods aquàtics TYPHLOCIROLANA MORAGUESI.

Climatologia

Temperatura exterior el dia 12-X-70 a les 11 Hores: 22°
Temp. interior Sala E. de l'entrada, a les 12 Hores: 18°
Humitat relativa: 98-35 %

Arqueologia

Restes de ceràmica àrab.

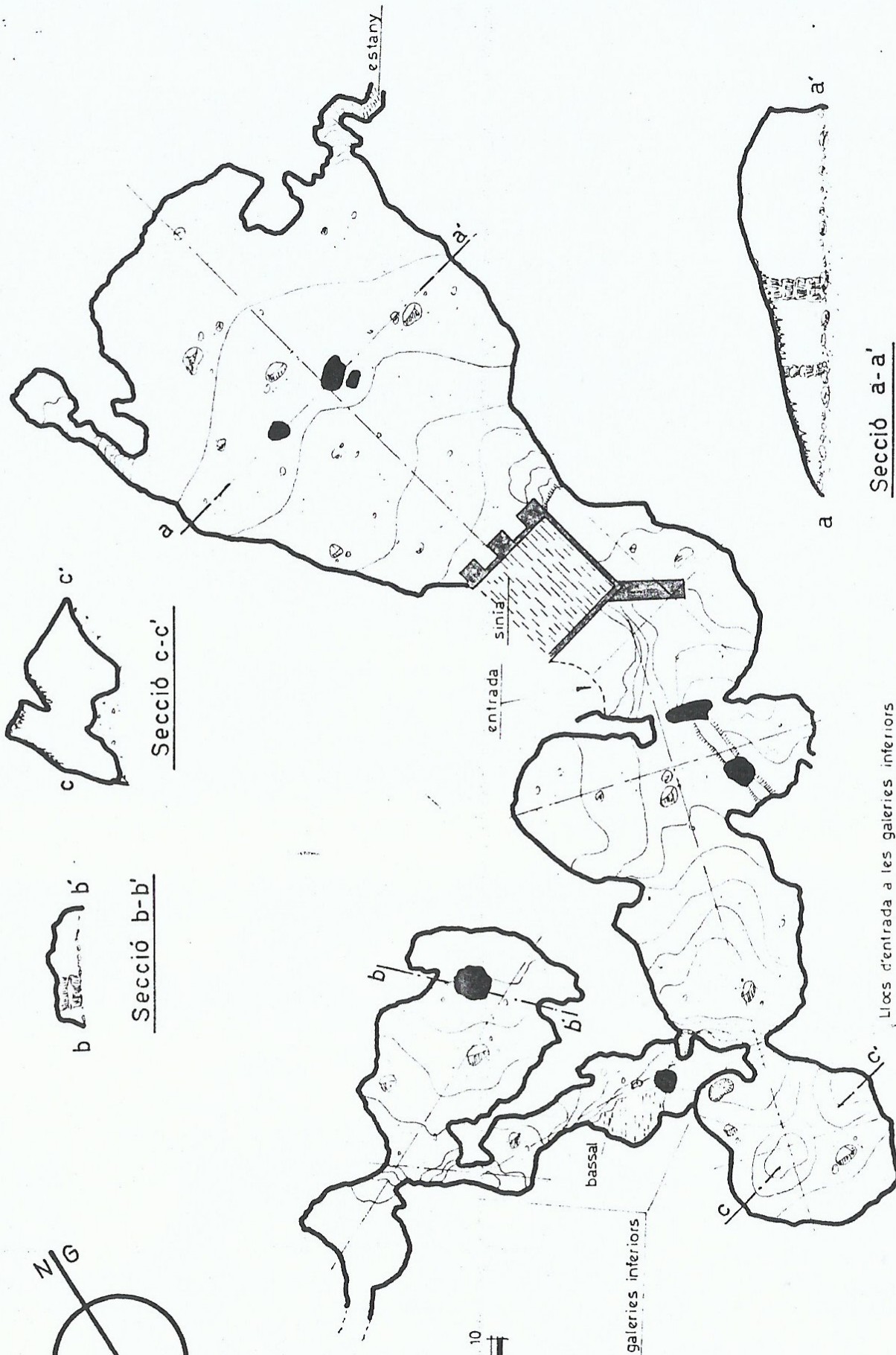
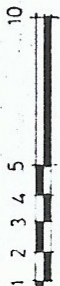
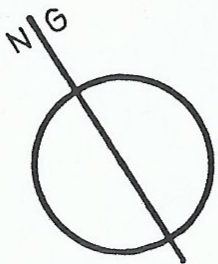
Topografia

Feta durant l'exploració, topografiant-la tota menys l'altra part del sifò.

Bibliografia

KARST, 18 (532).

Octubre 1970.

Secció c-c'

Secció b-b'

Secció a-a'

Llocs d'entrada a les galeries inferiors

S. I. S.

Cova SINIA
(Mallorca)

topografia: S. Vives i P. Verderi
dibuix: J. Morera

COVA DE SA FIGUERA

Situació

De la carretera de Portocristo a Son Servera, al cap d'un qm. es trenca per un camí a ma dreta que atravesa unes finques. Es troba quasi al costat del mar, en un pati amurallat per unes parets de pedra. Una figuera hi creix ufana a la seva boca.

Descripció i morfologia

Boca d'entrada produïda per enfonsament de la primera galeria. Continúa per una forta rampa en una sala de considerables dimensions plena de blocs, produït per l'enfonsament avans anomenat. En un extrem d'aquesta galeria, es passa una gatera en forma de llaminador que dona a una altre; Aquesta galeria, fosilitzada, condueix a una sala, i a partir d'ací, canvia l'estructura de la cavitat continuant en forma descendent per un llarg corredor molt ampla però poc d'alt, trobant-se la zona freàtica i formant en aquest lloc grans masses de calcs i silicats que l'aigua, durant molt de temps allà estancada, a format un laberint de dificultat per la seva exploració.

Geologia

Al igual que la Cova Sa Sínia, perteneix als transgressius del miocè, del terciari. Però per per trobar-se molt a la vora del mar, la zona freàtica te variacions, formant pous naturals de poca fondària, i que la galeria final estigui en procés químic accelerat fent constants reaccions àcides, càlciques, deixant les parets i també el terra, revestits de sals i silicats.

Bioespeleologia

Es trobà: Quiròpters: Rinolophus Ferrum-equinum.
Coleopters. Trogloxens.

Climatologia

Temperatura exterior dia 12-X-70, a les 15 h.: 22°
Temp. interior el mateix dia, a les 17 h.: 14°
Humitat relativa: 99 %

Topografia

Tan sols es feu un croquis de la galeria principal ja que el poc temps de que dispossavem ens impedí una topografia completa. Segons el que ens explicà un membre del grup EST de Mallorca, que la cova te un recorregut superior als 400 metres.

Fotografia

En blanc i negre i diapositives de color.

Octubre 1970.

Establiments Armengol

Avinguda del Cabdill, 223

TERRASSA

FOTOS

francino

Plaça d'Espanya, 15
Telèfon 297 28 33
TERRASSA

DEPORTES ALPINOS

LI OFEREIX EL MILLOR
ASSORTIMENT EN TOTA
MENA D'ARTICLES PER
A L'ESPORT

Rutlla, 31
Telèfon 2974069
TERRASSA

Arimón, 28
Tel. 2953206/1409
SABADELL

